

MEDNARODNA POSLANICA OB SVETOVNEM DNEVU LUTK 2021

Mendarodna poslanica generalne direktorice Unesca AUDREY AZOULAY

Svetovni dan lutk, ki smo ga na iniciativo Mednarodne zveze lutkarjev UNIMA prvič praznovali leta 2003, je priložnost za poklon tej izjemno bogati in starodavni umetnosti.

Spretni, prefinjeni gibi. Igra kretnje in iluzije, svetlobe in senc. Mojstrstvo kostumov, oblik in skulptur. Umetnost dramatizacije, jedrnatosti in simbolizma. Tehnična virtuoznost in poezija. Lutkarstvo je univerzalna, dovršena umetnost.

Če parafraziramo Paula Claudela, so lutke besede, ki igrajo. Lutke lahko z uprizarjanjem naracij utelesijo vsakdanjost, lahko pa obudijo tudi pripovedke in zgodbe iz davnih časov. Lutkovna umetnost – ne glede na to, ali so lutke del svečanega obreda ali umeščene v sodobno okolje – je neprecenljiv izraz dediščine, hkrati pa povsem sodobna.

O tem priča tudi Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva, na katerem je trenutno 12 različnih oblik te umetnosti, od kamboškega sbek thoma pa do slovaškega in češkega lutkovnega gledališča. Vsaka od teh oblik združuje večščino in tradicijo ter tako predstavlja skupno dediščino, ki jo je treba varovati.

To je še toliko bolj pomembno danes, ko se ta ranljiva umetnost spopada z izzivi, kakršnih še ni doživela. V prvi vrsti nas je pandemija koronavirusne bolezni opomnila na to, kako zelo potrebujemo evokativno in navdihujočo moč lutk. Po drugi strani pa je pandemija ogrozila preživetje lutkarstva in neštete lutkovne umetnike ter umetnice oropala možnosti opravljanja svoje obrti in jim tako odvzela že sicer pogosto zelo nestabilen vir prihodkov. Prizadevanja UNIME, da bi zagotovila finančno podporo delavcem v kulturi, so zato neprecenljiva in si zaslužijo široko podporo.

Ne gre samo za to krizo: lutkovna umetnost se sooča z enakimi grožnjami, ki pretijo kulturni raznolikosti v splošnem, in za tako neposredno osebno vrsto umetnosti je digitalizacija kulturnega življenja še posebno skrb zbujajoča.

Tako je Unesco s ciljem oblikovanja vizije za prihodnost in razmisleka o načinih, kako premagati to krizo, prejšnjega aprila vzpostavil svetovno debatno gibanje ResiliArt. To združuje umetnike in kulturnike z namenom premisleka o izzivih, ki čakajo ta sektor. Zahvaljujoč podpori UNIME je leta 2020 potekalo več kot 15 debat, v katerih so sodelovali strokovnjaki z lutkovnega področja z vsega sveta. Prišel je čas, da zberemo nauke, ki nam jih je ta izkušnja prinesla, ter se skupaj mobiliziramo, da poskrbimo za obstoj in razvoj te oblike umetnosti in tako zagotovimo, da nas bo navdihovala tudi v prihodnje.

Na svetovni dan lutk Unesco izreka priznanje vsem, ki s svojo strastjo – v teh časih pa tudi s pogumom – to starodavno umetnost ohranjajo pri življenju.

